

TROLDSPJLET

Meddelelsesblad for Karin Michaëlis Selskabet. nr. 16 af 12. august 2009.

Indholdsfortegnelse:

1. Betalingspåmindelse.
2. Medlems-udflugt til Randers.
3. "Die Kleine Kobold" i uddrag oversat af Keld Sørensen: Fra kapitel 21 om Reiner Maria Rilke.
6. "Die Kleine Kobold" i uddrag oversat af Keld Sørensen: Fra kapitel 18 om "En uberegnelig ægtemand" (Charles Stangeland).

Alle nye og gamle medlemmer får dette nummer af bladet. Det følgende nummer af bladet vil dog kun blive tilsendt medlemmer, som på det forventede udgivelsestidspunkt i midten af september 2009 har betalt kontingent for 2009. Vedr. betaling: se venligst forsiden af sidste nummer.

Næste nummer vil indeholde en omtale af ekskursionen til Randers lørdag den 5.9.2009, en omtale af en ny bog om kunstnerkolonien "Yaddo" som Michaëlis en overgang boede på samt en portrætartikel af selskabets nye æresmedlem Birgit S. Nielsen.

På indeværende tidspunkt er der hele 16 tilmeldinger til nedenstående ekskursion! Men tilmelding kan altså nås endnu for interesserede. Derfor genoptrykkes "invitationen" fra sidste nummer af bladet:

Udflugt til Randers den 5.9.2009

Vi samles i Underværket, Stemannsgade 9c kl. 12 i mødelokalet på første sal til en let frokost. Underværket ligger 50 meter fra Kulturhuset, hvor Lokalhistorisk Arkiv har til huse.

Underværket: Formanden, Inga-Britt Olsen byder velkommen. Spisning.

Lokalhistorisk Arkiv: Arkivar Tina Knudsen Jensen tegner et billede af Karin Michaëlis' Randers. Hardy Bach sætter Trolds refleksioner til nogle af de nævnte lokaliteter. Keld Sørensen fortæller om arkivet – og der bliver naturligvis tid til at kigge - og fremdrager dagbogsoptegnelser om Harriets skæbne, hvilket – hvis tiden tillader det – munder ud i betragtninger over "Moderrollen hos Karin Michaëlis.

Vi slutter ved 17-tiden, så tog kan nås.

Det anbefales at tage taxa fra jernbanestationen. Der er ikke langt, men vores aldersgenemsnit taget i betragtning...

Togtider den 5.9. – forudsat at der ikke er ændringer i ny køreplan, der udkommer den 13.8.09:

Udrejse

Afgang København 8.00 – IC-tog

Afgang Esbjerg 8.48 – reg.tog skifte Fredericia afg. 10.10 – IC-tog

Ankomst Randers 11.52

Hjemrejse

Afgang Randers 17.12 – IC-tog

Ankomst København 21.19

Afgang Randers 17.46 – reg.tog

Afgang Fredericia 19.58 IC-tog

Ankomst Esbjerg 21.09

NB! : Tilmelding senest 23.8. til Karin og Keld Sørensen kekas@mail.dk eller 86410810

Nedenstående tekst er en oversættelse et uddrag af kapitel 21 af "Der kleine Kobold. Lebenserinnerungen von Karin Michaëlis." Bogen, som udkom i 1948 og i genoptryk 1998, foreligger ikke på dansk, men på engelsk "Little Troll".

Hos sin veninde og inspirationskilde, Eugenie Schwarzwald (1872-1940) i Wien træffer KM et bredt udsnit af europæisk åndsliv. I afsnittet her er der tale om den østrigske lyriker, Rainer Maria Rilke (1875-1926). Vi er i Første Verdenskrigs begyndelse.

Tao er kælenavn for digteren Sophus Michaëlis, som KM på dette tidspunkt er skilt fra.

Gabriele d'Annunzio (1863-1930) var italiensk digter og politiker, Eleonora Duse (1858-1924) skuespillerinde.

Aldrig havde jeg ventet at se Rilke i soldateruniform. Jeg havde kendt ham i adskillige år. Han og hans kone havde kort efter deres bryllup boet hos Tao og mig i København. De lignede ikke de glade, ubekymrede mennesker, jeg dengang omgikkes. Man havde en fornemmelse af, at der ventede dem en tragedie.

Rilke lo naturligvis som andre unge mennesker, men der lå en sorg bag hans latter. Jeg havde aldrig dristet mig til at stille ham de personligste spørgsmål. Han var altid meget tilbageholdende. Over for konen var han mere som en broder end som en elsker.

Siden dengang var vi flere gange stødt på hinanden. Rilke var ikke et menneske, som man hurtigt blev venner med. Hver gang, vi traf hinanden, måtte vi begynde forfra, så han kunne overvinde sit menneskesky væsen. Undertiden fik jeg en bog, et kort eller et kort brev fra ham.

I Wien fik jeg af to vidunderlige venner, fyrste og fyrstinde Thurn und Taxis, nys om ham. Rilke boede ofte hos dem på Schloß Duino nær den italienske grænse. Der skrev han også "Duineser Elegien." De vidste, at Rilke kom til Wien – som soldat.

Rilke skrev også selv til mig, at han ville komme på besøg.

Efter at have hilst på hinanden tav vi begge noget forlegne. Hans uniform var både for vid og for trang. Den understregede pinagtigt hans klodsede generthed. Hans slanke, men røde og ophovnede hænder daskede underligt ud af jakkeærmerne. Hans ellers viltre hår var glat og tilbagestrøget. Han lugtede af kaserne, heste, sved og dårlig luft.

Vi sad i et hyggeligt rum. Rilke faldt efterhånden til ro.

Jeg var bedrøvet, som han dog så ud, men fandt ikke ord for det. Jeg kunne kun tage hans hænder i mine og stryge dem. Et lille lykkeligt smil flakkede over hans ansigt. Et ansigt og et smil som en drengs.

Langsomt fik vi munden på gлед. Vi talte om kunst, litteratur og musik. Ingen forstyrrede os. Efter nogen tid hørte vi et ur slå. Rilke fløj op, så på sit ur og var væk, nærmest uden at sige farvel.

Han kom i de følgende måneder igen så tit, han kunne. Jeg havde en følelse af, at han kom fra en frygtelig kulde og først måtte tøs op, før han kunne finde sig selv igen. Den første halve time enten tav han eller mumlede uforståelige ord. Så først syntes han at vågne af sin drømmeagtige tilstand og pludselig begyndte han at tale uophørligt med sin sonore stemme. Ordene flød fra ham. Jeg tror ikke, at han kendte andre af husets gæster. Det eneste virkelig smukke særpræg ved hans uregelmæssige ansigt var hans øjne, de kiggede langt væk, ud i en verden uden krig og had – ud i en verden, som allerede lå i ruiner.

Han talte om sit elskede Duino. Han lod os høre havet om de stejle klipper, lod os lugte mosset på marmorbrøndene. Vi så urgamle statuer overskyggede af isgrå træer. Vi hørte travle fødder over stenfliser og så i de utallige hvælvede rum, at der hang gamle instrumenter, som sukkede og sang i vinden.

Rilkes stemme blev stærkere, fik mere fylde, når han talte om måneskinsaftenerne på Duino med Eleonora Duse og Gabriele d'Annunzio. Han kendte naturligvis alle rygterne om d'Annunzio, men hverken had eller foragt var at spore. For Rilke var d'Annunzio ikke kun en glimrende digter, han var et geni. Han fortalte os om den smukke digterstemme – "som en sølvklokke" var dens klang, det var en stemme, som fremtryllede duften af "mørkerøde roser." Rilkes stemme fik, mens han fortalte, den samme sølvklang.

En anden aften var vi igen alene; Rilke var så sørgmodig, at jeg nærmest følte, at kun døden kunne give ham fred. Den kolde vind udenfor hudflettede huset, ikke engang den buldrende ild kunne varme ham. Det var den første og eneste gang, han talte om sit mislykkede ægteskab. Han havde kun venlige og forstående ord om sin kone.

Pludselig klamrede han sig til min hånd og fortalte mig med grødet stemme om den ulykke, som var væltet ind over ham i Paris, i den by, som han elskede, og hvor han følte sig hjemme. Han havde altid betalt sin husleje til tiden, og da han pga. krigen var nødt til at forlade Paris, havde han efterladt sine få ejendele dér. Han var sikker på, at værten ville vente med huslejen til krigen var forbi eller give ham besked, så han kunne bede venner i Paris hjælpe sig. Men værten havde smidt Rilkes ting på gaden og solgt dem. Deriblandt manuskripter til tre bøger.

Mange forfattere husker hvert ord, de skriver. Sådan var Rilke ikke. Tabet var uerstatteligt.

Senere talte vi aldrig om hans problemer.

Undertiden tog vi på et kortere besøg hos fyrstinden von Thurn und Taxis. Hendes smukke palæ lå langt fra Genias hus, så man måtte med sporvognen, som ofte var så fuld, at halvdelen af passagererne måtte stå tæt sammenpressede. Vi blev på den åbne vogndel. Vi blev kastet frem og tilbage, da både skinner og vogne var gamle og udrangerede, vinden bed, men vi fik i det mindste frisk luft.

Rilke elskede og beundrede vores venner dybt, og så mærkeligt det lyder, syntes deres titler at indgyde ham stor ærefrygt. Hans hengivenhed havde et strejf af ydmyghed. Han tiltalte dem aldrig med det fortrolige "du", men brugte altid det formelle "Deres højhed."

Engang bad fyrstinden om at måtte præsentere os for en ung greve eller prins, en fjern slægtning til hende, som var meget optaget af spiritisme. Rilke kunne ikke fordrage den slags. Men vi måtte jo være høflige. På vej til palæet reciterede Rilke en sonet om stormens susen. Det var et digt, han var kommet til at tænke på lige i dette øjeblik, og da han ikke kunne skrive det ned, reciterede han det for bedre at huske det.

Jeg husker kun aftenen tåget. Vi sad med papir og blyant ved et bord. Vi skulle stille spørgsmål og acceptere et bordbens banken som svar. Værterne lod sig ikke mærke med, om de troede på dette hokuspokus, eller om de blot tog det for spøg. Ikke engang vinen fra prinsens egen vingård kunne holde det ubehagelige på afstand.

Vi åndede lettet op, Rilke og jeg, da vi forlod selskabet. Vi lod sporvognen køre forbi og gik gennem beskidte, snævre og krogede, dårligt oplyste og hullede stræder. Vi traskede af sted uden at tale. Pludselig blev Rilke stående og strøg sig over panden. "For første gang i mit liv føler jeg mig som en morder!" sagde han. "Jeg har lyst til at dreje halsen om på den fyr!"

Da vi endelig nåede Genias hus, sagde jeg: "Vil De gøre mig en tjeneste? Recitér sonetten endnu engang, før De går!"

Han så på mig med et fortvivlet blik og rystede på hovedet. "Jeg ville ikke gøre det, heller ikke, hvis jeg kunne huske det ... efter denne aften ...! Undskyld mig. Jeg kan bare ikke." Han forsvandt i den dystre nat. De klodsede soldaterstøvler lød hult mod brolægningen.

Et par dage senere sendte Rilke mig et bind med sine digte. På første side havde han skrevet nogle strofer om vores spadseretur gennem det mørke Wien.

Teksten nedenfor er en oversættelse af kapitel 18, Ein ungestümer Ehemann fra Karin Michaélis' "Der kleine Kobold, Lebenserinnerungen von Karin Michaélis," 1948, andenudgaven 1998. Bogen er ikke udgivet på dansk, men foreligger på engelsk, Little Troll.

Den fortalte tid er lige efter Karin Michaélis' skilsmisse fra Sophus Michaélis (kaldt Tao), 1911. Genia er Eugenie Schwarzwald (1872-1940), reformpædagog og aktiv i adskillige sociale hjælpearbejder i Wien, veninde til og inspirator for KM. Peter Nansen (1861-1918) forfatter og litterær direktør på Gyldendal, skilles 1910 fra sin kone, skuespiller Betty Nansen, med hvem KM lige havde udgivet en bog.

En uberegnelig ægteemand.

Jeg afbrød min rejse i Oslo for at besøge Susanne Ibsen.

Ibsens navn hørtes ofte på Aulestad – med respekt og uden kritik; men også uden varme. Da Sigurd, Ibsens eneste barn, blev gift med Bjørnsons ældste datter, var der familiebånd, men det var det hele.

Jeg vidste imidlertid, at Bjørnson og Ibsen og Karoline og Susanne havde været nære venner som unge. Hvad mon der var kommet ud af det, hvis Ibsen havde fået Karoline og Bjørnson Susanne. Hvordan havde de forskellige kvinder påvirket de to forfatterskaber?

Når Bjørnson blev rost, jublede Karoline, blev han derimod uretfærdigt kritiseret, gemte hun sine små knyttede næver og hviskede trøstende ord. Hun var balsam for hans sjæl; hun kunne få ham til at le eller græde.

Ibsen syntes altid at være alene. Han var den stejle, truende klippe, som stak op af havet. Hans rolige, tilbageholdne kone tog ikke del i livet uden for hjemmet, og folk glemte nærmest, at hun var til. Hverken hun eller sønnen syntes at være tæt på Ibsen. Det er uvist, om nogen anden kvinde rørte hans hjerte og fik følelserne til at vibrere. Han skrev ikke det mindste om sine inderste tanker. Han gik sin enegang, som en planet følger sin bane.

Spurgte man, hvordan hun var, fik man kun et skuldertræk. Efter Ibsens død hørte jeg, at hun blev kaldt usympatisk og skulle have stået i vejen for ham. En bekendt fortalte om hende, at han engang under et besøg havde været vidne til, at Ibsen tale med foragt om en netop afdød kunstner. Susanne brød sin tavshed: "Tal ikke sådan, Henrik; I har jo været venner engang!"

Ægtemanden værdigede hende ikke et blik og fortsatte i samme spor om den tidligere ven.

"Så hold dog op! Jeg kan ikke holde det ud! Har du glemt, hvor betaget du for ikke så længe siden var af ham?"

Da han stadig ikke tog notits af hende, gik hun. Var det usympatisk? Jeg fik lyst til at lære hende at kende og finde ud af, hvordan hun virkelig var.

Men alle rådede mig fra det. En veninde mente, at hun slet ikke ville se mig. En anden sagde: "Du bliver skuffet. Lad hende være, hun bryder sig ikke om fremmede." En norsk veninde gav mig dette råd: "Hvis du går derhen, skal du have blomster med. Roser eller orkidéer – i hvert fald skal de være dyre."

Hos blomsterhandleren bad jeg om smørblomster, liljekonvaller og blå anemoner – så mange, at jeg lige kunne have dem i to hænder. Da jeg trak i klokken ved Ibsens hus, kastede jeg papiret væk.

En ældre husholderske førte mig gennem to store mørke rum med stillestående luft. Stole og borde var som naglet til gulvet. De enorme, alvorsfulde bogskabe var som fængselsbetjente. Jeg kom ind i dagligstuen, lige så alvorstung. Ved et stort bord, under en gammel-dags hængelampe sad en lille, gammel kone, indhyllet i et uldsjal. Susanne Ibsen.

Hun var lige vågnet af en blund. Langsomt rejste hun sig og kom mig i møde med åbne arme. Jeg veg tilbage, jeg troede, hun havde taget mig for en veninde.

Men hun omfavnede mig så ømt, som var jeg det tabte barn, som familien får igen. Hun pegede på en række slidte bøger på bordet. "Det er Deres romaner, Karin," sagde hun. "Jeg læser dem igen og igen. Nogle af dem...- åh, jeg ved slet ikke, hvor ofte..."

Jeg fandt i løbet af vores lange samtale ud af, at hun kendte hjerte og nyre bedre i mine bøger end jeg selv. Hun var skrøbelig og krumbøjet, men hun må have haft stor styrke. Øjnene var milde og indtrængende. Hun talte højtideligt. Da jeg nævnte Karoline, lyste hun op. Hun legede med de små blomster, som jeg havde lagt løst på bordet. "Blomsterne er som Karoline," sagde hun. "Sådan så hun ud – som en have om foråret, Karoline Reimers – nu Karoline Bjørnson..."

Hun tav en stund.

Det var det eneste glimt, jeg fik af Susanne Ibsens ungdom.

Hun måtte i høj grad have påvirket Henrik Ibsens forfatterskab, mente jeg. Hendes indsigt i mennesker, hendes tænkning, hendes klare holdninger måtte have spillet en rolle for hans måde at tænke på, skønt hun forklarede, at hverken hun eller Sigurd kendte til et nyt skuespil, før det var trykt.

Susanne var et menneske, som ikke forsøgte at gøre sig livet let. Menneske drives af deres lidenskaber, sagde hun. Og for deres lidenskaber bliver de straffet til sidst.

Mens hun talte, hørtes afmålte skridt. Susanne så mod døren. Jeg mener, at hendes øjne fik et ængsteligt skær. "Min søn kommer," sagde hun langsomt.

Sigurd Ibsen kom ind. Han hilste så koldt og høfligt, at jeg straks trak mig tilbage. Han var ikke uvenlig, men han udstrålede en kulde, som gennemtrængte rummet og fik mig til at gyse.

Jeg rejste til Amerika og blev der i fire måneder. Jeg besøgte Harriet i New York og derefter Alma og hendes mand, baron Dahlerup i New Rochelle. Vi stod hinanden meget nær. Joost Dahlerup var virkelig den mand, som fortjente min engel af en søster, Alma.

Selv Genia overgik han i uselvskhed. Han havde en beundringsværdig karakter og en smittende humor. De par bøger, han skrev, var fantastiske i deres ligefremme oprigtighed. Joosts bedstefar var den berømte admiral Dahlerup, der efter anmodning fra den unge Franz Joseph i 1848 havde skabt en østrigsk flåde.

Jeg var meget lykkelig hos mine søstre. Men jeg har ingen ro på mig og begyndte snart at søge gamle venner og kendte steder. Først og fremmest ville jeg se "ham" igen, ham, hvis blotte nærvær fyldte mig med fred.

Jeg sejlede til Danmark.

Skibet var så fyldt, at jeg måtte dele kahyt med to andre. Men allerede efter den første dag lagde jeg ikke mærke til, hvor mange der var omkring mig. Jeg var nemlig blevet forelsket.

Ikke ved første blik. Da jeg lærte manden til venstre for min liggestol på dækket at kende, konstaterede jeg, at ganskevist var han pæn, men almindelig. Han var amerikaner, men de mørke, brændende øjne, det blege, smalle ansigt og det krøllede brune hår ledte tanken hen på en sydeuropæer. Men han var alt for ung til at være interessant for en kone på niogtredive.

Han hed Charles Stangeland og var USAs yngste ordentlige professor. Hans smil føltes som et kærtegn på kinden.

Han indrømmede, at han havde sat alt ind på at sidde ved siden af mig, da han havde hørt, at jeg var ombord. Han læste ikke romaner, så han havde kun hørt om mine bøger. Men han mente, at jeg var en usædvanlig kvinde. Måske mente han også, at jeg var en løssluppen kvinde. Allerede den første dag stod vi længe sammen ved rælingen. Han tav, og jeg fortalte. Hver gang jeg holdt en pause, sagde han stille og indtrængende: "Tal dog videre!"

Jeg var smigret. Jeg følte også, at jeg havde magt over ham – mere via min stemme end på grund af de tanker eller erfaringer, jeg talte om. Engang så jeg tårer i hans smukke øjne. Ingen af os kunne senere huske en stivelse af, hvad der var sagt denne eftermiddag, men han vendte ofte tilbage til, at han aldrig ville glemme følelserne fra dengang. Vi forstod, at mødet betød noget for os begge to. Fra og med denne time var vi to alene på skibet, som førte os – vi vidste ikke hvorhen.

Den næste dag de første kys. Det var som at dykke ned i et ildhav. Var det den store kærlighed? Eller blev vi allerede da klar over, at det blot var en ulykkelig lidenskab, som snart ville fortære os?

Jeg skulle til København. Charlie skulle fra borde i Christiansand for som USA's repræsentant at tage del i fejringen af Oslos universitets 25-års jubilæum.

Han behøvede ikke at sige, at jeg var hans første kærlighed. Det lå i hver bevægelse, hvert blik. Jeg kunne have rejst med ham til Oslo og været sammen med ham en tid dér. Men den tanke kom vi ikke på. Vores kærlighed var for hellig, for speciel, det skulle ikke være en almindelig kærlighedsaffære.

Heller ikke tanken om bryllup drøftede vi. Charlie idealiserede mig for meget til at komme med sådan et forslag, og jeg ville ikke bo i en lille universitetsby, hvor bare det, at han drak et glas øl på et værtshus kunne udløse skandale. Jeg ville blive kvalt i sådan en atmosfære.

Det var en bedrøvet og svær afsked i Christianssand. Da jeg kom til København, så mine venner straks, at der var hændt mig noget. Ved mit første møde med Nansen, som havde ladet sig skille fra Betty, fortalte jeg ham hele historien. Han hverken drillede eller bagateliserede oplevelsen.

"Han var altså den første efter Tao?" spurgte han med et mildt smil. "Han bliver ikke den sidste, lille Karin!" Så tilføjede han: "Mor Dem, som De vil, men glem ikke mig."

Denne bemærkning var jeg lykkelig for. "De ved vist godt," svarede jeg, "at der er en verden til forskel mellem Dem og enhver anden."

"Det ved jeg godt," mumlede han. Og sagde så: "Hvornår gifter De Dem?"

Jeg svarede ham ikke.

"Forstår I hinanden?" spurgte han. "Kan I tale med hinanden?"

Jeg sagde ikke noget, for i det øjeblik begyndte jeg at se klart. Charlie og jeg forstod ikke hinanden; vi var aldrig nået til en inderlig forståelse. Selvom vi havde talt meget med hinanden og skrev endeløse breve til hinanden. Men Charlies fortrolige udsagn blottede bare en meget ung mand med et uerfarent hjerte, mens jeg skulle nå til afklaring af et langt og lykkeligt ægteskab. Vi udvekslede hemmeligheder som var det gaver eller kærtegn. Men vi forstod ikke hinanden.

Nansen og jeg havde forstået hinanden, om vi så blev både blinde og døvstumme. Mellem Charlie og mig var ord som sten, der falder i en grundløs brønd og kun efterlader små krusninger på overfladen.

Men dette klarsyn holdt ikke længe. Charlie var og blev trods alt vidunderlig; en kærlighed som vores var ikke set før. Dagligt fik jeg fra Oslo et tætskrevet brev. Jeg undrede mig ofte over, hvor Charlie fik tiden fra til at skrive, han skulle jo også til alt det på universitetet.

Det var mig, der foreslog bryllup. Samtidig gjorde jeg ham det klart, at han skulle opgive undervisningen på universitetet og finde andre muligheder for at udnytte sine kvalifikationer. Han var jublende. Igen og igen spurgte han: "Hvad kan jeg give til gengæld for sådan en gave? Jeg er ingen, et nul. Hvordan kan jeg gøre dig lykkelig? Jeg forsøger konsulærtjenesten. Så bliver vi ikke spærre inde i en lille universitetsby".

Da Charlie tog tilbage til Amerika, rejste jeg til Wien for at fortælle Genia om min nye kærlighed og vores planer.

Hun blev lykkelig på mine vegne, men mine tårer, når der var brev fra Charlie, var hende en gåde: "Hvad er der, Karin"? spurgte hun. Kærlighedsbreve får da ikke folk til at græde!"

Forklaringen lå i Charlies måde at skrive på. Han lod sig diktere af sin stemning. Hvis han begyndte med en hymne til min fuldkommenhed, anklagede han mig bagefter for fiktive ugerninger, så jeg nærmest fremstod som en hårdkogt forbryder. Så fordampede hans fortvivlelse igen, og han overdængede mig med søde ord som med ædle stene.

Ved en reception traf jeg den amerikanske ambassadør i Wien og talte med ham om Charlie. "Hvorfor ikke få ham ind i diplomatiet?" spurgte han. "At dømme ud fra et fotografi, har manden jo ud over sine kvalifikationer et godt udseende. Han kunne formentlig blive en fremragende diplomat."

Ti dage efter at Charlie havde fået mit brev med dette forslag, aflagde han prøverne til det diplomatiske korps med udmærkelse. Kort derefter blev han udnævnt til legationssekretær i La Paz, Bolivia og skulle tiltræde en måned efter vores bryllup i februar.

Min glæde var ubeskrivelig. Jeg kvidrede ved tanken om – sammen med Charlie – at udforske et eksotisk, ukendt land. Så blev det klart, at jeg ikke kunne tage til La Paz. Genia insisterede på, at hendes læge skulle undersøge mit hjerte, og han forbød mig at tage til en by, der ligger tre tusind meter over havets overflade.

Charlie telegraferede, at han ville annullere sin udnævnelse. Jeg svarede, at jeg straks ville forlade Wien; vi kunne blive gift og tilbringe mindst en måned sammen, før han skulle af sted.

Jeg burde have udsat vores bryllup, til han kom tilbage. Men min sunde fornuft havde åbenbart ladet mig i stikken. Jeg tænkte ikke på, hvad det vil sige for en ung mand at skilles fra sin brud. Jeg sværmede for, hvor skønt det ville være med den elskede ægtemand i et fjernt land – de tilbedende breve, han ville skrive.

Min søster Harriet og jeg ankom dagen før brylluppet til New York. Charles så bleg og syg ud. Han sagde, at han ikke kunne sove, af angst for at jeg skulle have ændret mening.

Vi tog til min søster Alma i New Rochelle. Hun var min brudepige, professor Charles Beard var brudesvend. Charles havde af forskellige grunde frabedt sig, at der blev kastet med ris eller gamle sko. Da vi efter bryllupslunchen steg ind i bilen, fulgte Almas lille datter den gamle skik. Charlie blev rasende. Han smækkede døren så hurtigt, at han fik hånden imellem. Ingen munter begyndelse på hvedebrødsdagene.

Da vi rykkede ind i hotelværelserne i Washington, kunne jeg konstatere, hvor kort munterhed levede i forbindelse med Charlie. Han var fuld af sol og pludselige regnskyl som en tropehimmel.

Charlies ven, Morgenstjerne, der dengang var sekretær i den norske ambassade i Washington, havde sørget for røde og hvide roser på hotellet. Men han og alle andre fulgte vores ønske om at være for os selv. Hver morgen gik Charlie til sit ministerium. Han bad mig ikke blive hjemme, men var tilsyneladende ulykkelig, hvis jeg gik ud. En dag, da jeg var alene, kom en ung kvinde på besøg, en gammel veninde til Charlie, sagde hun. Hun havde en stor buket med. Jeg fandt hende fortryllende, og vi talte længe sammen...

Charlie kom hjem, så blomsterne og hørte om besøget. Han blev vred. "Pokkers kælling! Hun skal ikke trænge sin ind på min kone! Hvorfor lukkede du hende ind? Hun var bare nysgerrig. Du skulle have afvist hende. Det er upassende for en kone at have gæster, når ægtemanden ikke er der!"

Han løb ned i hallen og gav elevatorføreren besked om under ingen omstændigheder at lade nogen komme til vores værelser, hvis han – Charlie – ikke var til stede.

Sådan satte han mig egentlig i fængsel på hotellet.

Vi vendte aldrig tilbage fra vores spadsereture i samme stemning som da vi gik ud. Det hjalp ikke, at jeg søgte at undgå alt, hvad der kunne ærgre ham. For sent gik det op for mig, at jeg i mine lange breve havde skrevet alt for åbent om mit tidligere liv. Han havde ikke glemt et ord, men benyttede hver eneste trivielle detalje som bevis for min manglende anstand. Efter sådanne skænderier græd jeg for det meste hjælpeløst. Charlie fortrød straks og bad om tilgivelse.

Man kan ikke måle lidenskaber. Charlie og jeg havde ikke noget fælles åndeligt rum. Men vi var vanvittigt forelskede i hinanden. Det at vi snart skulle fra hinanden, voldte ham helvedeskvaler. En nat vågnede jeg og fandt Charlie bøjet over mig. Kærlighed, taknemmelighed og sorg lyste ud af hans mørke øjne. Han klamrede sig til mig og græd. Fortvivlet gentog han igen og igen: "Jeg kan ikke tage fra dig!"

Han var så forhippet på kun at være sammen med mig, at han endog takkede nej til en indbydelse fra sin foresatte, Huntington Wilson. Mr. Wilson fastslog imidlertid, at vi skulle komme. Alle nyudnævnte sekretærer med fruer ville komme.

Ved middagen sad jeg mellem Mr. Wilson og Charlie. Mens vi spiste opdagede Mr. Wilson forbindelsen mellem os og sendte – efter at have påkaldt alles opmærksomhed – min ægtefælle ned til en plads ved den anden ende af bordet. Charlie tog det som en personlig fornærmelse og blev grøn i hoved af galde.

Men det var ikke alt. Charlie havde bedt mig ikke fortælle, at jeg var forfatter til "Den farlige Alder." Han mente, at bogen var en skandale og pornografisk. Han foragtede den, og jeg havde lovet ham at skjule min rædsomme skyggeside, skønt jeg slet ikke forstod hans holdning.

Efter middagen kom søsteren til én af de nye sekretærer og talte med indsigt om mine bøger. Til sidst spurgte hun, om jeg ville blive hos hende og hendes mor, når Charlie var rejst.

Charlie nævnte ikke denne episode, men han glemte den sandelig ikke.

De sidste dage var vi i New York.

Flere gange besøgte vi Metropolitan Museum. En dag stod jeg foran en skøn Apollo og beundrede ham. Charlie styrtede hen til mig, greb mig i armen og trak mig ud af salen. "Jeg kan ikke tillade min hustru at stå og kigge på en nøgen mand!" nærmest skreg han. "Er du ude på offentligt at blamere mig?"

Vi var ulykkelige begge to. Om natten græd Charlie som et barn i timevis. Engang foreslog jeg ham at opgive posten. "Jeg kan tjene nok til os begge," sagde jeg, "indtil du finder noget, som ikke skiller os geografisk."

Han kastede sig over denne idé. Du tænker, hævdede han, kun på din egen succes. Hvad brød jeg mig om hans karriere? "Jeg er et stykke legetøj for dig," sagde han bittert. Andre mænd kan måske leve som parasitter. Jeg kan ikke!"

Han slog ud med armene: "Forstår du da ikke? Jeg er fortvivlet, og det burde være din pligt at hjælpe mig. Men du er en egoist! Jeg så, hvor smigret du var, da den fjollede pige i ministeriet roste dig. Hvem der var fortsat som professor. I en universitetsby havde du at opføre dig ordentligt. Der kunne du ikke skrive obscène bøger. Du kan tro, du kommer til at angre, hvad du gør imod mig..."

Vi græd, omfavnede hinanden og græd igen, til vi faldt i søvn.

Da han endelig var rejst, må jeg tilstå, at det var en lettelse at være alene.

Alligevel savnede jeg Charlie.

Han sendte lange breve, som ofte balancerede mellem tyve forskellige stemningslejer. Han kunne begynde med en levende beskrivelse af landet og folk i Bolivia og straks i næste sætning komme med hårde bebrejdelser. "Du påstår, at du elsker mig, men det er løgn!" skrev han. "Du elsker kun dig selv. Min eksistens betyder intet, så længe du kan se dig selv i aviserne, og folk siger, at du er en vidunderlig forfatter. Du ved måske ikke, at de bag din ryg kalder dig hore? Og du er en hore! En kvinde, som elsker sin mand, ville ikke som du løbe rundt med en anden mands navn, en mand, som bedrog dig fra den første dag. Og du korresponderer med ham. Er du klar over, at det er en forbrydelse mod mig? Du ved intet om kærlighed. Du har aldrig elsket. Du vil aldrig forstå kærlighedens fryd og lidelse..." Og sådan fortsatte det.

Jeg forsøgte at arbejde mig ud af min ulykkelige sindsstemning og forberedte mig på et foredrag. Med mit mangelfulde engelsk var det et vovestykke.

Tre dage før foredraget sank "Titanic". New York blev en sorgens by. Carnegie Hall, hvor det foregik, var kun halvt fuld, og mit og tilhørernes hjerter var så fyldt af sorg, at det var det rene under, at jeg i det hele taget gennemførte foredraget.

Jeg tog til Danmark til mine forældre og så til Genia i Wien. Hvis nogen kunne trøste mig, var det hende.

Wien i slutningen af 1912 var måske den mest smilende by i Europa. Jeg befandt mig i en drømmetilstand. Jeg længtes efter Charlie og følte mig stødt over hans breve. Hver forsendelse fra Bolivia indeholdt et tykt bundt ark, en udførlig dagbog. Han beskrev kvalerne ved at være alene, sin enestående kærlighed – og mit lange synderegister.

Seks af ugens dage ventede jeg på disse breve. Den syvende læste jeg dem og græd.